

III

Passaren dias y setmanas. Ben-Segú sempre al peu de la gelosía, unas voltas vetllava despert y altres boy dormint. La finestra restava tancada sempre; en va ell suspirava cridant á sa odalisca ab los noms mes polits, ó alterat per la rabia's desfeya en tremendas amenassas; ningú responía á las sevas amoretas com tampoch ningú feya cabal dels seus renechs.

Una nit, nit infausta; tothom dormía en lo serrall; la fosca era mes atapahida que'l vellut; lo silenci pahorós. Ben-Segú s'estava al peu de la finestra embolicat ab la marlota y cobert ab lo caperrutxo somiant que vetllava. De tant en tant voltava lo jardí una patrulla de moros boy descalsos, però armats fins á las dents, precedits dels timbalers que ab sos tabals de suro redoblavan sense fer brugit. Tothom estava alerta, y Zulima ben guardada. De sopte, y sens que may ningú pugués imaginar com, penetra en lo serrall una turba de moros cabalcant en jeperuts camells. Lo tremendo Ben-Segú es amarrat á una palmera y al veure que li roban lo seu tresor udola espaternegant y fent esforços que pareix que va á arrancar l'arbre de soca y arrel però que realment no mes fa que bellugarlo brandant graciosament los seus desmayes fent caure 'ls dátils mes madurs.

—Veniu assí gent malvada y ordinaria; moros bretols y deshonorats...! atanseuse no mes, que vos vuy menjar ab la vista; veniu que vos faré la mala partida y aquí mateix vos aparío la sepultura. Que surti lo felló qu'us paga que'l vull fer malbé de dins... Y al sentir aixó un moro que deuría ser lo capatás s'avansa vers El-Tanasí y li diu: Ben-Segú no feu escandol que hi ha malalts; calléu de grat, ó sinó vos faig lligar dos panillos á la boca á estil d'esquilador y vos podréu esbravar fent llengotas.

Ira de Alá! respon Ben-Segú ab veu enrogullada, perque l'amargota ja li puja al coll. Ets tú qui m'amenassa?

So jo que de part de Abdalissias vinch á pendros sa estimada.—Volste jugar que m' he tornat sort!... Tu ets? fuig d' aquí que hi ha perill!... ¿T' estás al meu davant y encara respiras y no t' hi calat foch d' una mirada? Crida assistència que 't vull espatllar la salut... Mes ay! que aquest arbre 'm fa nosa no 'm deixa feynejar y sembla que se m' arrela á las costellas; ay que la rabia 'm devora y s' hem menja la sustancia... Y 'l pobre Ben-Segú bregant com un posseit, pert la fortalesa, clou 'ls ulls, tors lo cap, fa un badall espantós y 's queda enrampat com un difunt.

IV

Passá molt temps sense que ningú pogués esbrinar qu' havia estat d' éll; feya molts dias que s' estava al cim de la palmera aguantantse ab las camas entortolligadas á la soca, y guaytant per tots indrets si descobria l' amagatall de sa Zulima; y venia la nit y allí dormia; sortia 'l sol y allí 's llevava; al comensar l' estiu passaren ab sas parellas los oronells enamorats fugint á climas mes suaus, y allí 'l veieren; al vindre l' ivern tornaren de llunyas terras seguits dels seus petits y allí 'l trovaren encara guaytant sempre ab los punys arrambats á l' ull fentlos servir com d' ullera de llarga vista mirant molt y no veyent res. Al últim, quan á la vora de la boca ja no hi tingué cap dátil madú la necessitat li va fer allargar lo coll per poguerse acostar als verts, y tant s' hi va engrescar, y tan bell tip s' en va fer, que tot madurantli allí dintre li resolgueren tal cargoladissa de budells que l' infelís no trová remey mes assegurat que deixar-se anar de la palmera y reventar d' un cop, morint á la fi mes de llaminer que d' enamorat al peu mateix de l' atalaya de sa dissort.

EMILI VILANOVA.

Maig 5 de 1878.

LO CANT DEL LLATÍ

MENTRES nos quede dins la memoria
ML' ímatge viva del temps passat,
Mentres nos lligue la nostra historia
Ab llas fortíssim de germanadat:
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

Mentres ressona per nostres platjes
Del mar de Roma l' etern udol,
Y 'l mestral infle ses amples ratjes,
Y 'ns petoneje la llum del sol:
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

Mentres les segues omplen les eres,
Y 'ls ceps engrexen nostres cellers,
Y cad' any lleven les oliveres,
Y reverdescan nostres llorers:
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

Mentres nos quede la llar dels avis
Y aprop l' esglesia d' estil antich,

Y la llatina parla en los llabis,
Y á fora casa ni un enemich;
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

Mentres perillen d' una destrossa
Les nostres dones en desconsol,
Los nostres pares dintre la fossa,
Los fillets nostres dintre 'l bressol;
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

Mentres nos queden sis pams de terra,
Y un' arma vella per guerrejar,
Y un pit contrari pel nostre ferre,
Y un fil de vida per respirar;
Serèm llatins,
Llatins á fora, llatins á dins,
Sempre llatins.

FRANCESCH MATHEU.

LA NUVIA.

Hermòs era en tal hora 'l món.

(A. de Bofarull.)

I.

No n' haveu vist de alegria
Com la que avuy hi ha al Mas Gran.
Té rahó, si á la Daldeta
Casan demá al clarejar!
Ja la ha ben treta la rifa
Qui se la emporta del mas.
Que ha triat la mes xamosa
De las flors de aquesta vall.
Sos ulls negres com dós moras
¡A quants han fet suspirar!
Anant als aplechs ne duya
de galans un rossegall.
Si es per bella la primera
També ho es per sa bondat,
Y 's parla de sa modestia
Fins tres horas al voltant.
Com tants l' han galantejada,
A la fi d' un ne feu cas;
Que encara que es recatada
Té cor y ha fet disset anys.

1 Obtingué menció honorífica en los Jochs Florals de 1876.

Sos pares, que no 's defugen
 De un partit acomodat,
 Contents al galan acceptat,
 Que 's hereu dels principals;
 Y després del prometatje
 Y de tirá 'ls trona avall,
 Y de firmar los capítols
 Que entre 'ls sogres s' han tractat,
 Demá 's casa la Daldeta
 Ab l' hereu que té 'l casal
 Allá dalt, prop de la ralla,
 Entre ubagas y verts prats.
 Veuse aquí 'l perque del tráfech
 Y moviment que hi ha al mas;
 Que ab parents y amichs del poble
 Lo promés arriará,
 y convé que dir no 's puga
 Que no 'ls reben pas com cal,
 Que 'ls del Mas Gran, quant es hora,
 La plata saben gastar.
 Los mossos y las criadas
 No s' hi entenén de treball;
 L' hereuhet y la padrina
 Van sovint als finestrals,
 Que impacients esperan veurer
 Quant sobre mulas montats
 Lo nuvi y sa comitiva
 Ló serrat traspasarán;
 Y mentres l' amo dona ordes
 Pensatiu y capficat,
 Va estufada la mestressa,
 Que de contenta no hi cap.
 ¡Quin goig es per una mare
 Trobar hereu per la gran!
 Emportantsen la Daldeta
 Dins la cambra s' han tancat
 Que avans que 'ls parents arriyen
 Las robas han de apariar,
 Y certs consells deu donarli
 Ja que de casa se 'n vá,
 Perque sápia com portarse
 Quant li falte 'l seu costat;
 Y mentres en duas caixas
 Las robas hi van plegant
 Y dessobre de la blanca

Posan los vestits nuvials,
 Y mentres que li desplega
 La caputxa per' demà
 Y li proba las tumbagas
 Y 'ls mangots encivellats;
 Si n' hi diu, la bona mare;
 De cosas que ella no sab!
 Bé que si ha de tenir sogres;
 May los consells son bastants.

Ab aixó l' hora 'ls hi passa
 Que estant bé may se fa tart,
 Fins que al arriyar lo nuvi
 Hi baixan escala avall
 Per rebrerlo cap á l' era
 Hont surten tots los del mas;
 Y 'l pare de la Daldeta,
 Que poch á poch va baixant;
 Abstret y anguniós mormolar
 Quant ningú 'l pot escoltar:
 «Content n' estich; col·locada
 «Com may pensava estará;
 «Mes que tant lluny se la emporten...
 «Aixó no 'm quep pas al cap!
 «Los vespres, á hora del reso,
 «Hi veuré un vuit á la llar!
 «Aquesta es la creu dels pares:
 «Bonas fillas vaig criant,
 «Perque quant mes las estimo
 «Se las emporte un estrany.»

Quant tornan de casament
 N' aixecan molta gatzara;
 De parents y convidats
 Si n' es de plena la sala!
 Dels pares del nuvi á qui honra
 Llarga cabellera blanca,
 En las francas fesomfas
 Lo mes viu goig s' hi retrata;
 Que al hereu de aquí endevant
 Veurán posat y hom de casa;
 Unit ab qui es de bellesa
 y virtut joya preuhada;

Y quant lo sogre 'l gambeto
 Se trau per desassuar-se
 Y la núvia carinyosa
 Li pren ab sas mans nevadas,
 Lo bon sogre li sonriu
 Quasi saltantli dos llágrimas,
 Ovirant per tots la dicha
 Que 'ls espera allá á montanya.
 Aixís que pujá l' hereu
 Lo volta la fadrinalla
 Y de tots la enhorabona
 Reb ab fortas encaixadas;
 Y com tenen prou bon temps
 Y de seny no 'n tenen gayre,
 Li tiran certas brometas
 Ab que esclatan grans riallas;
 Mes com ell se 'n desenten,
 Y mentres rioler se aparta
 Magolant sa barretina
 A la núvia estufat guayta,
 Quant se 'n vá de la rodona
 Y no pot sentí 'l que 's parla,
 Baixet, un dels mes alegres
 Al que té al costat esclama:
 «¿Qui haguera dit que oblides
 «A aquella altra que tant l' ayma?
 «¿Mentre ella 's consum d' amor
 «Ell estulla sa esperansa!»
 En descárrech del hereu
 Cal dir que al cor no se 'l mana,
 Y que no es estrany que estime
 Tresor que á tants captivava;
 Que es la Daldeta la nina
 Mes gentil de la contrada,
 Poncella de cast amor,
 Ramell de totes las gracias.
 Quant l' abrich reb del seu sogre
 Se 'n du totes las miradas,
 Y al sonriurer al vellet
 A tots los parents encanta.
 Fresca y hermosa assutzena
 Sa cara apar de tan blanca,
 Y per encís Deu li ha dat
 Un clotet en cada galta.
 Com encesa cirereta

Sos menuts llavis ressaltan,
Y 'l pler que escuma en son cor
Va escampant ab sa mirada.
Los collarets, ¡com li escauhen
Y las llargas arrecadas!
¡Com rumbeja, bellugosa,
La falda de seda blava
Y 'l mocadó ab antiqüelas
Y la caputxeta blanca!

Mentre 'ls convidats esperan
La hora de sentarse á taula
Los barrets y 'ls abrigalls
Y las caputxas se trauhen,
Y per fer temps se entretenen
En conversa alegre y franca:
Los jayos parlant del temps,
Dels gorets y de la anyada;
Lo jovent dels seus festeigs,
Dels aplechs y las fontadas,
Fenthi correr l' estisora,
Que en tal cas, may tela 'ls manca,
Y las gentils donzelletas,
Rioleras y enjugassadas
Escoltant lo que 'ls minyons
Contan ab molta gatzara,
Y fentse las desentesas
Si sa modestia ho reclama,
Mes trucants' com qui no hi toca
Los colzos unas ab altrás.
Fins lo pare de la núvia,
Que riu molt pocas vegadas,
Alegre está, assaborint
Lo pler que vessa en la casa.
L' avia sembla menos vella
Y no sap lo que li passa;
Y la mestressa que en tot
Vol estar, aqueferada,
De la sala va á la cuyna
Y de la cuyna á la sala.

Com lo nuvi, embadalit,
Sols ab la Daldeta parla,
Y ab ella va si se aixeca
Com si seguís sas petjadas,
Y á la orella li enrahona,
Y algú enten certas paraulas

¡Figureus quin avalot
 N' aixeca la fadrinalla!
 A la núvia li ha sortit
 Una rosa á cada galta;
 Y sa mare, rihent del gendre
 Y agafantlo per la espatlla,
 Del dia en que 's va casar
 Una llarga estona parla,
 Del seu Joseph, y la festa,
 Y recorts que encar li racan.

En aixó 'l senyor rector
 Tot bufant puja la escala
 Y al poble toca 'l mitj dia
 Y 'l dinar posan á taula;
 Y mentres que 'ls convidats
 Al menjador contents passen
 Y 'ls nuvis acostadets
 Van ab las mans agafadas,
 Baixet, l' amich del hereu,
 Al que té al costat esclama:
 «Qui haguera dit que oblidés
 «A aquella altra que tant l' ayma?
 «Mentre ella 's consum de amor
 «Ell esfulla sa esperansa!»

III

Los del mas tots se sorollan
 A trench d' alba l' endemá,
 Que per arriuar los nuvis
 Al cim del poblet ahont van
 Han de fer llarga jornada
 Y cal bé matinejar.
 Son frescas y encisadoras
 Las matinadas de maig,
 Y aquella se alsa serena
 Rumbejant tots sos encants.
 ¡Quant placévola la troba
 Al sortí 'l sol de la mar
 Lo festiu corteig dels nuvis,
 Tots sobre mulas montats,
 Lluint las robas dels diumenjes
 Y rihent y conversant!
 ¡Qué bé 'ls hi passen las horas

Cadascú ab los seus coblat!
Vá devant la jovenalla;
De bons pamets, ¡si n'hi ha!
Los vells quedan mes enrrera
Deixant las mulas al pas,
Ben separats dels dos nuvis,
Que entre mitj, tots solets van.
Puig no diu en vá lo adagi
L' onzé no destorbarás.

Tan hermosa matinada
La Daldeta no ha vist may
Y diu que tot quant la volta
Mes la convida á estimar.
Lo mormull que 'l torrent alsa
Li du dolsos afalachs;
Lo ventijol que la besa
La fá sovint sospirar.
Ab l' hereu poch se enrahonan.
Mes sos ulls ja 's van parlant
Que sens paraulas se entenen
Dos nuvis enamorats.

Quant ella ha perdut de vista
Al lluny, entre 'ls alzinars,
Mitj confosa entre la boyra
La caseta hont se ha criat,
N' ha sentit una racansa
Que tantóst la feu plorar;
Mes alló es un lleuger núvol
Que 'l sol fon ab un instant,
Puig ben prompte á dalt la serra
Un poble 'n veu clapejar,
Y prop d' ell, voltat d' ubagas,
Cimbellants'hi un gran casal
Que son espós li assenyala
Fentli 'l cor esbategar.
De pensaments, ¡si n'hi fugen
Vers allá volatejant,
Falaguers y joguillosos
Com papallonets daurats!

Poch ans de arribar al poble
Gran gentiu s' está esperant,
Y de lluny las barretinas
Que 's veuhen belluguejar
Semblan un camp de rosellas
Que bressa l' oreig suau.

Son farrenys minyon's del poble
Que als nuvis esperan ja,
Tots ells armats de escopetas
Y enjoyats tots ab son ram
Que ofereixen á la núvia
Mentres *viscas* li van dant;
Y al só del tirs la galejan
Y en filera als seus costats
Turó amunt van cap al poble.
Donantli escolta al entrar.

Ab los crits que 'l corteig alsa
Se confon lo so vibrant
De una campana, que á un altra
També té de galejar.
Que al vehí convent de monjas
Una novicia hi ha entrat.

Y mentres se obra á la núvia
La porta del nou casal,
Son pare en mitj del bullici
Mormola tot capficat:

«Content n' estich; col-locada

«Com may pensava estará;

«Mes... que tan lluny se la emporten...

«Aixó no 'm quep pas al cap.»

Y al pujar l' hereu la escala

Dant á sa esposa la má,

Un amich que 'ls vá al darrera

Se 'l mira y diu suspirant:

«Qui haguera dit que oblidés

«A la que tant l' ha estimat?

«Ni 'l ressó d' eixa campana

«De sa ventura 'l distrau!

«Ni un pensament per la trista

«Que avuy se tanca tindrà,

«Mentres tal volta ella prega

Per qui 'l cor li ha trossejat!»

Y la núvia, que en sa ditxa

Ignora 'l que son pesars,

Ni suspita que per ella

Un ángel está plorant.

JUAN B. FERRER.

BIBLIOGRAFIA

i fossem aficionats al contrast, ¡quin un de mes bonich podriam retreuren entre dos volums que tenim al devant, comprensius dels treballs premiats en dos diferents certámens, de principis del segle xvii l' un y del 1876 l' altre! Pintan maravellosament las duas épocas. L' últim lo celebrá la ciutat de Vich ab motiu de la inauguració del ferro-carril; lo primer la de Gerona ab lo de la canonisació de S. Ignasi de Loyola, y S. Francesch Xavier, y Beatificació de S. Lluís Gonzaga.

Aquella simbolisa 'ls nostres temps ab sa febra de prosperitat, ab sos avansaments científichs, ab sa tendència á dur per tots los àmbits del mon la civilisació y la cultura. Si se 'ns permet una figura retórica que 's trovaria com de familia entre las que esmaltan las poesías premiadas á Gerona, direm que representa l' incendi d' un dels costats que del mon vell se conservavan sencers en la nostra patria, y ab son incendi sa ruina, y ab sa ruina son renovellament en la idea moderna.

De la altra sols direm que encaixa perfectament en son segle. ¡Llástima que entre las solemnitats ab que 's celebrá no hi figurés un auto de fe hont se torressen uns quants judaisants relapses!

Si volem resoldre 'l contrast en síntesis, un y altre dels dos certámens nos provan que la afició á las lluytas literarias es antigua á Catalunya y que en aquest punt som avuy los de sempre.

Tornem al contrast: ¿que val mes; fer tres sants ó fer un ferro-carril?

Si 'ns atenim al sol punt de vista literari, com devem, y fem abstracció d' épocas, val mes que 's fasse un carril que no pas tres sants, ja que literariament, lo certámen celebrat á Gerona 'l 1622 no té ni punts de contacte ab lo que Vich celebrá 'l 1876.

Fins en una altra cosa 's nota 'l caràcter que hem fet observar

com distintiu del últim. Ja no es exclusivament poètic: lo volum en que 's publican las composicions premiadas está ocupat en més d' una meitat per una memoria sobre 'l cultiu alternat ab aplicació á la comarca vigatana. Absolutament incompetents en aquesta matèria, 'ns abstindrem de formular lo més petit judici, deferint del tot á la opinió del Jurat manifestada en la memoria del Secretari D. Joaquim de Espóna. Lo restant de la publicació l' ocupan los documents oficials del certámen, poesías catalanas dels Srs. Masferrer, Ubach, Matheu, Riera y Bertran, Viza, Amer y Bassegoda, y castellanas de D. Mariá Genís y de D. Manel Mata y Maneja. ¿Es necessari assegurar que brillan en totes las poesías enunciadas qualitats rellevantíssimas de forma y d' inspiració? Los noms de sos autors son ja clássichs en los certámens catalans, y després d' haver passat pel garbell de la crítica de tots los crítics catalans que han sigut jurats, es de sobras que vinguem nosaltres á dirhi una paraula mes. També á D. Manel Mata y Maneja autor d' una poesia castellana titulada *La Poesía y los poetas* lo coneixen aquells dels nostres lectors que hajan llegit tots los articles bibliogràfichs insertats en aquesta revista; y després de lo que allí diguerem respecte á *La Gruta de los encantados* no trovarán estrany que respecte á *La Poesía y los poetas* concretém lo nostre judici en una frase; es una orgia poética. Es lo género lirich den Zorrilla dut á la exageració y desampenyat ab mes soltura, ab mes abundancia si cap, que 'l mateix mestre. Llegir *La poesía y los poetas* aturdeix y mareja. ¿No es sensible que tantas facultats com hi ha allá dintre mal gastadas no s' apliquen á altra mena de géneros literaris mes sobris y mes comeditos y en que 'l bon gust hi tingué mes part?

Es una prova elocuentíssima de que encara no s' han estingit del tot en la literatura castellana las trassas del culteranisme que vingué en lo segle xvii y bona part del xviii á enmatzinar los manantials de la poesia en la nostra patria y que portá com á fruyt natural la insulsa literatura neo-clássica de ultims del xviii y primerías del xix.

La idea del culteranisme 'ns torna á la matèria del present article, porque las composicions presentadas y las premiadas á Gerona l' any 1622 ne duhen la marca. Deixem parlar al Sr. Grahit, son editor; ell, que ha tingut la paciència de llegirlas y de copiarlas y que está ben imposat de la matèria, nos dirá lo que 'n pensa, estalviantnos la feyna de emplear paraulas propias.

«Lo renaixement, diu ell, havia trencat las fredas reglas de la poesia de la Edat mitjana, donant lloch al estudi é imitació dels clássichs antichs y obrint nous horisonts á la ilustració y al talent; pero aixó que en son principi fou una gran ventatja per al progrés literari, arrivá á produhir cert servilisme y falta de espontaneïtat que trascendí lentament fins á la poesia religiosa, produhint una

barreja repugnant d' idees y de conceptes pagans y cristians, que durant molt de temps feren perdre la veritable poesia religiosa y 'l bon gust.

«En aquest estat de coses fou quan se celebrá lo certámen de Gerona de que 'ns ocupem. sense que per altra part sos iniciadors procuressen estimular al geni ni á la inspiració, puig lluny de proposar temas grans y lliures, fixaren lo metro, la idea y fins la estensió, y no satisfets encara, arribaren per alguns dels temas á senyalar la poesia d' algun autor de nota perque servis de modelo y de patró. Ab semblants barreras y entrebanchs devia naturalment resultar com resultá, un conjunt poch agradable.

«No 's crega ab tot, que 'l Certámen de Gerona sia despreciable. Entre las poesias premiadas y admesas n' hi ha que contenen conceptes molt regulars, demostrant moltes d' ellas que si no 's desplegava la imaginació vigorosa del autor era perque se sentia abrumada per la multitud de trabas que pesavan sobre d' ella. Per altra part 'l Certámen un interés històrich molt recomanable, no tan sols per aquesta ciutat, sino tambe per la literatura espanyola en general, reunint la particularitat de diferenciarse en molts detalls dels demes certámens, fins al punt de que pot molt ben afirmarse que es un dels mes richs en quant á la qualitat dels premis y nombre de temas, aixís com un dels mes variats en quant als incidents ab que fou celebrat.»

Ab tots sos pormenors se detallen uns y altres en la estensa Introducció que en cap de la edició del certámen publica 'l Sr. Grahit, de la qual hem traduït las ratllas que precedeixen. Escrita en vista d' una Relació de las festas de canonisació escrita pel P. Ruiz, jesuïta, obra raríssima contemporánea, de la qual ha extret també las poesias y antecedents del certámen, las noticias que dona poden reputarse completament autènticas: com á tals retratan de una manera acabada las costums que podriam dir suntuarias d' aquells temps, lo qual fa de la introducció indicada un treball curiosíssim y que mereix ser llegit.

D' aquest llibre al estudi històrich-critich sobre 'l Teatre catalá publicat per lo jove escriptor catalá D. Joan Maluquer Viladot la tranzió no es tant violenta com sembla á primera vista, perque alguna de las festas celebradas per lo Colegi de Jesuïtas de Gerona l' any 1622 y minuciosament descritas en la Introducció á que duhem feta referencia, tindria tal vegada un lloch oportú entre 'ls que podriam anomenar *síntomas* de la dramática en la antigua Catalunya retrats pel Sr. Maluquer en la primera part de son estudi y per tots los qui fins al present s' han dedicat á esclarir los orígens del nostre teatre.

Encara avuy, respecte al nostre teatre antich, estem en lo que 'n deya l' any 61 en la Revista de Catalunya D. Manel Milá, sense que

las indagacions fetes pels optants al premi ofert per l' Ateneo als Jochs Florals hajan vingut á portar un fil més de llum. Y es sensible, perque nosaltres no 'ns sabem avenir á que una terra hont la literatura arrivá á un grau tant alt d' esplendor en los secles medys y que confronta ab una altra com la castellana hont lo teatre te un passat tan gloriós, no tinga mes literatura dramática que la que fins ara hem vist anunciada per los nostres erudits. Será tant aventurat com se vulga: però 'ns sembla que hi ha d' haver bona cosa mes pels arxius de Catalunya. Tant de bó que sia fundada la nostra presunció y que hi haje qui duga endavant las pesquisas. Los autors de las Memorias distingidas en los Jochs Florals tenen la obligació moral de prosseguirlas y fins mes facilitat que ningú, perque tenen ja á la ma 'l fil que 'ls oriente.

Además del passat del teatre catalá estampa 'l Sr. Maluquer en son opúscul algunas discretas consideracions sobre son present y sobre son futur, portant una pedreta mes al edifici de la crítica catalana.

J. SARDA.

TEATRES

«UNA ORGA DE GATS».—COMEDIA EN DOS ACTES D'
EN JOAQUIM RIERA Y BERTRAN ESTRENADA LA NIT DEL 6 DEL
PRESENT MES.

PER apreciar ben bé lo mérit d' aquesta producció cal co-
neixer «Les gens nerveux» comedia en tres actes T. II.
Barriere y V. Sardou. Sols coneixent aquesta obra y ha-
bent intentat traduir ó fer arretglos del teatre estranger
pot un compendre las dificultats qu' ha degut véncer en Joaquim
Riera pera poder sortir ab éxit del arretglo d' aquella obra.

Qui llegexi «Les gens nerveux» veurá un cuadro completament
francés y qui assistexi á la representació de «Una orga de gats» no
podrá negar que el cuadro es catalá, sens accent ni rasgo de estran-
gera terra. Podrá tal volta trovar á menos certa manera de fer, cert
patró á qu' están acostumats públich y autors de nostre teatre fins
un punt qu' es casi amanerament; però ningú podrá ab justicia tat-
xarlo de defecte literari.

«Una orga de gats» no té cuadros d' efecte ni situacions melodra-
máticas que puguin exaltar á un públich de galliner, ni té tampoch
personatges caricaturescos, si descartém lo insignificant paper del
notari. Tot lo element cómic de que s' ha valgut l' autor estriba en
las extravagancias de carácter á que están condemnadas las personas
extremadament nervosas y en lo conjunt que presenta una colecció
de gent atacada d' aquest mal, en contrast ab un géni sempre ale-
gre que 'ls coneix á tots y de tots se riu obligantlos ab sas manyas á
fer lo qu' ell se proposa mal que 'ls hi pesi.

Escrita ab una prosa lleugera y neta de epígramas indecents, ofe-
reix un dialecte fácil y decorós, sembrat de xistes de bona lley, re-

s'entintse tan sols en alguns trossos de massa abundancia de *quids pro quos* sobre tot en las escenas en que intervé la senyora Lluçia.

No 'ns ocuparém del fondo de la obra ni del modo de desenrotllar y deslligar sa trama, perque las qualitats, y defectes que en açó podriam trobar nos conduirien á la crítica del original que En Riera en est punt ha seguit, y també perquè no creyém que nostre poeta hagi tingut la pretensió de presentar son trevall com trevall dramátich de una importancia que reclami en La Renaixensa un exámen llarch y detingut de totas sas parts y condicions. Tots sabém lo pensament que domina al autor que escriu comedietas per un teatre d'estiu: entretenir y divertir al públich.

Quan açó 's logra com ho ha lograt l'autor de «Una orga de gats» sens apelar á efectes de mal gust, escenas rebuscadas, ni personatges de pueril caricatura, lo crítich no deu, segons nostre modo de pensar, exigir més.

Per aquesta rahó aquí acabariam, pero desitjém encare afegir algunas ratllas no siga sino per alentar á nostres escriptors dramátichs á adoptar la prosa de quant en quant y sobre tot per la comedia de costums. Tots sabém l'èxit ab que la emplean los escriptors francesos y la ventatja que ofereix per desterrar los lirismes y declamacions insustancials que tan impropies son del teatre ahont se 'ns pinta á nosaltres mateixos ab nostres vicis y defectes.

La direcció ha sigut com deu esperarse sempre d'En Fontova, lo qual ha dat una proba més de son reconegut talent no desdenyant fer lo paper mes insignificant de l'obra. La representació esmerada y cada dia mes justa distingintse particularment alguns dels artistes en la admirable interpretació dels tipos que 'ls hi han sigut confiats.

REMITIT

Sr. Director de LA RENAISSANCE:

Li agrahiré que fassi pública la següent comunicació.

Sr. D. FRANCESCH PELAY BRIZ

President del certámen «L' Aranya.»

Molt Senyor meu y amich: Obligat com estich á precisar á mos dignes companys de Jurat los motius que m' han impulsat á separarmen, tinch lo gust de dirigirli la present pera que al servirse vosté donarlosen compte tinga caracter oficial la dimisió qu' estench, resolt com estich á ferla pública pera coneixement dels autors qu' han concorregut al Certámen obert per la *Societat L' Aranya*.

1er. Jo crech qu' entran en concurs totas las composicions atmesas, y publicadas com á tals, en los periódichs; y en aquest cas no deu excluirsen cap de las 212 rebudas: no essent aixís, deurian deixar-se á part y no numerarse las que'l Jurat no pot discutir per no cumplir totas las bases exigidas en lo Programa.

2n. Jo tinch per inédit tot treball no donat al públich, y no puch entendre per públich un auditori de quatre personas á qui l' amistat, qu' en sí deu portá'l secret, comunica'l producte d' uns esforços que van á provar fortuna.

3er. No puch avenir-me á que una sencilla *delació* d' un membre del Jurat exclueixi un treball desconegut fins aquell moment, no solzament dels demás companys, sino del públich, perque aixó á més de donar lloch á l' arbitrariedad, anula per complet tota mena de certámens, ja que la experiencia ensenya que, ja sia per la lletra, ja sia per'l modo de fer de cada hu, ja pe'l llenguatge, á las personas que componen un Jurat literari, generalment, no parlo en absolut, no 'ls ve de nou'l nom, que surt dels plechs; y entenguis qu' aixó dich qu' ho ensenya la experiencia, esperiencia que deuen haver tocat alguns de mos dignes companys de Jurat, quan tenen varias bellissimas poesias premiadas y publicadas ab pseudonims; lo que será tant de planyer com se vulga, pero es un fet que fins are no se ha tractat d' evitar.

No pensant aixís la majoria dels que formen lo Jurat no he sabut trobar una fórmula de avenencia: no es qüestió de sometre lo que pertany á la conciencia al numero de vots, y aixís he preferit retirarme avans d' esser un obstacle; que may me faré pesat sentho á ningú, y molt menos á personas com vostés á qui, si admirava avans per lo molt que valen dintre la literatura catalana, estimo avuy per lo grata que se m' ha fet sa coneixensa y per lo content qu' ha de fer-me'l cultiu de s' amistat que voldria eterna.

Consti, y permetim no 'ls molesti més, qu' al moment de efectuar una separació que tint sent, s' han fallat ab mos concurs los següents premis: *Romans històrich, Cansó de Bressol, La Gralla en un poblet, Poema burlesch, Treballa ridiculisant una corrida, L' Artista y la Lletreta*.

De vosté molt atent y segur amich

FRANCESCH MANEL PAU.

FESTAS LLATINAS DE MONTPELLIER

Tenim lo major gust en ocuparnos, encara que no ab l' extensió que voldriam, dat l' espay de que podém disposar en nostra Revista, de las festas últimament celebradas á Montpellier, ab lo fi d' atraure fraternalment, valentse d' una solemnitat literaria, á tots los pobles d' una mateixa sanch.

S' inauguraren las festas ab l' arribada á la estació de Montpellier, lo 22 de maig á las nou de la vetlla, de la major part dels escriptors que tingueren á bè concorrehí. Foren rebuts ab aclamacions entusiastas y duts tot seguit en carretelas de gala, al só de diferentas orquestas y per mitj de tres renglas de soldats, portant antorxas y llums de Bengala fins á la Sala de Concerts.

Ja en ella foren rebuts per la municipalitat. Pronunciá un atencuós discurs de recepció lo Batlle, que fou contestat degudament per lo Sr. Quintana, sentloshi servit á continuació un delicat refresch.

De Catalunya concorreren á esta Solemnitat D. Marian Aguiló, D. Francesch Matheu y D. Andreu Balaguer; de Valencia, D. Teodor Llorente, y de Mallorca, D. Joan B. Ensenyat. També hi assistí D. Felip Pedrell.

L' endemá, á la una de la tarde, tingué lloch en la mateixa sala, la sessió del concurs filològich y literari de la Societat de las Llenguas Romanas.

Llegí'l discurs de president Mr. Tourtoulon, y 'l secretari M. Roque-Ferrier, una estensa memoria sobre la secció de filologia.

Dels dinou premis concedits, meresqué una medalla d' or D. Andreu Balaguer y Merino, per sa monografia *Lo text catalá inédit de las Ordinacions y bans del Comtat d' Empuries, precedit d' una noticia històrica ilustrada ab notas y probas diplomáticas y aclarat per un glosari (sigle XIV)*.

Mr. Donadieu llegí la memoria corresponent á la secció de prosa, en la qual, entre altres escriptors provensals, obtingueren una medalla de vermeil lo Sr. Montserrat y Archs, per sa traducció catalana de las «Messeniques de Tyrteu» y una de plata lo Sr. Riera per sos dos quadros de la vida de pagès «Petitas narracions.»

De la memoria sobre la secció de poesia, que llegí Mr. Glaize, resultaren haver guanyat una palma de llorer de plata los Srs. Reventós y Matheu, per sas coleccions de poesias tituladas respectivament «Lays» y «Lo Reliquiari»; medalla de vermeil los Srs. Ubach, Martí y Careta, per sas poesias «La Plometa», «Lo cavaller d' Espanya» y «L' hostal de la viola»; medallas de plata los Srs. Martí y Riera, per las sevas respectivás «Intimas d' amor» y «De bella nit»; objectes d' art los citats Srs. Martí y Careta, lo primer per son sonet «Al Mediterrani» y 'l segon per sa cansó «Lo Rat penat»; y una menció honorífica especial lo Sr. Coca, per sa oda «A la Pau».

Lo Sr. Matheu doná lectura d' un fragment de l' obra premiada, Mr. Lieutaud feu conèixer sa robusta «Cansó de gesta» y l' humorístich Roumieux recitá magistraluent un fragment de son poema «Jarjaiado.» La concurrència 'n sortí molt agradada.

L'endemà, dia 24, tingueren lloch los primers Jochs Florals de la Felibreria, presidits per en Mistral, qui llegí 'l preciós discurs qu' haurán vist nostres lectors en altre lloch d' aquest número. Lo Secretari, Mr. Lieutaud, llegí sa memoria y declará guanyador del primer premi, consistent en una corona de llorer de *vermeil*, al ja citat Sr. Martí-Folguera per sa poesia *Lo gran Rey*, que llegí 'l Sr. Quintana, després d' haver, en nom del autor, proclamat Reyna de la festa á la bella esposa de Mistral. La elecció no podia ésser més acertada; al pujar á ocupar la presidencia, vestint l' elegant trajo d' arlesiana, ab aquella testa gentil que resplandía de bellesa, baixos sos negres ulls, que revelan los amagats tresors de modestia y de bondat, tots s' aixecáren respectuosament, tots los cors batejáren d' entussiasme, y un aplaudiment general ressoná llarch temps per la gran sala. Nosaltres desd' aquí, y ab nosaltres tots los catalanistas, enviám á l' esposa del cantor de *Mirèio* una respectuosa salutació, y 'ns enorgullim de qu' haja estat un fill de Catalunya 'l qui l' haja feta Reyna de la bellesa y de la poesia.

Avans d' aixecarse la sessió, 'l canceller Roumieux anunciá que, per acort de la Felibreria, s' havia fet cisellar una copa á fi d' oferir-la al catalans com á penyora de germanó y per correspondre á la galanteria d' aquests, que n' havian oferta una als provensals ara fa deu anys. En representació dels poetas de Catalunya, la rebé 'l senyor Quintana de mans del president Mr. Mistral. Tots dos pronunciaren frases entussiasmas, y en mitj dels crits dels concurrents, s' abressaren fraternalment. En aquella abressada hi havia més qu' una abressada d' amichs; era l' abressada de duas literaturas germanas.

Lo dia 25 á 5 horas de la tarde, se celebrá en los magnífichs jardins del Peyrou la festa del concurs del «Cant del Llatí». Després de l' execució musical de la música de Marchetti, lo Sr. Roquer-Ferrier llegí sa memoria, hont fa detingut judici de las composicions y 'l Sr. Quintana, dominant la valenta mestralada, pronunciá en francés lo discurs, qu' haurán llegit nostres lectors en los diaris d' aquesta capital, per qual motiu no 'l transcribim. Calmats los aplausos qu' arrencá, Mr. Donadieu llegí una traducció francesa del *Cant de la rassa llatina*, qu' escrigué en sa llengua 'l gran poeta de la Rumania Basili Alecsandri, guanyador del primer premi; y després lo Sr. Matheu recitá en catalá son *Cant del Llatí*, al qual adjudicá 'l jurat la palma de roure de *vermeil*, oferta per l' Associació dels Felibres montpellerenchs, *Lou Parage*, y doná fi á la festa. En Mistral llegint una magnífica *Cansó del Llatí* que no entrá en concurs. Lo *Cant del Llatí* del Sr. Matheu, que doném á conèixer á nostres lectors en altra part, está posantlo en música 'l mestre Pedrell, qui ha obtingut en estas festas de Montpeller una série d' éxits com los obté solament lo verdader mérit. Sas composicions musicals li han valgut cada vegada las aclamacions més espontáneas y las més simpáticas manifestacions del públich. Lo felicitem de tot cor.

En la vetlla d' aquest mateix dia y ab assistencia de cent vint comensals, se celebrá en la sala de concerts, lo banquet ab que la Societat de llenguas romanas y 'l Comité de las festas llatinas volgué obsequiar als invitats.

Hi assistiren las principals autoritats de Montpeller, lo comandant general, lo prefecte, l' arcilde, lo delegit del ministre d' Instrucció pública, alternant ab nostres escriptors de Catalunya y 'ls principals felibres. També hi prengué part la esposa de M. Bonaparte Wyse, única senyora entre aquell aplech tant escullit.

Molts foren los brindis pronunciats al final del dinar, tots ell s

plens de entusiasme per la idea que allí 'ls havia reunit. Se recitaren poesias y 's cantaren coros dels que tenen compostos los felibres pera sas festes.

En la impossibilitat de traslladar á nostres lectors totes las ideas qu' allí 's vertiren, nos concretém á dirlos hi que 's pronunciaren brindis en catalá y reberen nostres escriptors senyaladas mostrats d' afecte de boca d' aquells estrangers.

L' endemá, á las 10 del matí, tingué lloch també 'l dinar dels felibres, en lo qual En Mistral entoná la *Cansó de la Copa*, fentli 'l responement tots los comensals, y després la feu passar de má en má. Cada hù hi bebia 'l vi de Sant Jordi y feya son brindis avans de darla al del costat. No podentnos detenir á copiar tots los que 's feren, (molts y bons), dirém sols qu' ho feren en catalá: 'l Sr. Quintana, abressant en nom de Catalunya al president dels felibres; lo senyor Llorente, una poesia escrita espressament pera aquell acte; 'l senyor Aguiló llegint sa preciosa *Esperansa*; 'l Sr. Matheu recitant sa *Cansó de la espiga*; y 'l Sr. Balaguer llegint lo brindis que copiém.

GERMANS:

Avuy celebrem la festa de la fraternitat de la rassa llatina: permeteu, donchs, al últim dels catalans, oferir son brindis á aquella hermosa mar que besa carinyosa las costas de ma patria y de la vostra.

Quan la contemplo tan blava, tan brillant y tan frisa y mon ull s' exten envers la terra que l' enrevolta, me sembla aquesta, un corpulent nervut gegant al redós del qual las esfinges d' Egipte serian miserables pigmeos. Aytal colós es l' unió natural dels pobles llatins.

Son cors comensa per las platjas de la vella Liguria, vostra Provensa la patria del amor, y per sas germanas las de la Etruria, fins á termenar en la testa per lo Nort de la Galia, cap primordial de la civilisació moderna.

Son bras dret está constituít per eixa hermosa Iberia, ahont, la tradició nos diu que Hércules hi fixá las columnas d' un *no mes enllá*. En ella també s' hi troba l' estimada patria mia, aquella prepotent Barcino, un dia reyna de la mar perque havia donat generosa á l' Europa lo primer códich de lleys maritimas y sos fills, guiats per l' estol victoriós dels reys d' Aragó, li conqueriren ab llurs proesas, perlas tan preuadas de sa comtal corona, com lo regne de València y las islas Balears, Sicilia, Córcega y Cerdenya, columnas miliarias de la mar Tyrrrena.

Lo bras sinistre, qu' es lo del cor, vetjlo format per la bella y encantadora Italia, la patria de las lletras y de las arts, de la qual ha dit molt inspiradament vostre avi compatrici Ozanam, que fou «la tomba de l' antigüetat y lo bressol de l' edat mitjana». Durant esta época, també hi brillaren tres potencias maritimas, quals baixells compartiren ab los de Provensa y Catalunya lo comerç oriental: Venecia, Pisa y Génova, empero sobre totes las ciutats italianas s' aixeca magestuosa Roma la gran síntesis, del mon antich y pedra angular de la civilisació cristiana, qual doctrina guaria en son cor lo *Sancta Sanctorum* del Pontificat.

Y veus aquí, perque no en va vos he dit qu' aquest es lo cor de la rassa llatina d' aquella hereva del verdader progrés de la humanitat, que personificada en l' indicat colós, obra carinyosa sos brassos pera enllassar ab ells á tot lo món, y, donant la sava fecunda de sa vida, enlayrar als homens, en alas de la virtut y del trevall, fins al si infinit del Etern Creador.

Lo banquet s' acabá á las 3 de la tarde, havent reinat sempre la major cordialitat. Los concurrents se despediren ab afectuosas encaxadas, citantse pera las altrats festes que tingeren lloch los dias següents, y que, com no tenian cap carácter literari, no detallém en aquesta breu ressenya, que hauriam volgut fos més complerta, y que fem sobre 'ls datos qu' hem trobat en los periódichs de Montpeller y 'ls que 'ns han proporcionat algunas cartas particulars.

No velém acabar sens dar primer las gracias als poetes provensals pel bon recort que dels catalans guardan y pels obsequis dispensats als que últimament han anat á visitarlos, als autors dels molts brindis en que nostra patria ha sigut exalsada, y als de las memorias de tots tres concursos que tan falagueras frases contenen pera nostra literatura. Gracias á tots, y que per molts anys poguém brindar per nostra germanó, nosaltres ab la copa provensal y ells ab la catalana.

NOVAS

o Album artístich, que ab tanta acceptació venim repartint als nostres subscriptors desde principi d'any, s'enriquirà ab la heliografia qu'acompanya al present número. reproducció d'un quadre al oli de D. Simon Gomez, titolat *Càrmen*, que crida poderosament la atenció dels aficionats los pochos dias qu'estigué exposat en la botiga de quadres del Sr. Parés al carrer de 'n Petritxol.

Aquells dels nostres abonats que no hajan vist l'original, podran formar-se per la reproducció una idea aproximada de las qualitats de dibuix y de composició que campejan en la darrera obra del senyor Gomez. No hi há més que mirarla pera véurer la elegancia y la correcta sultura ab que está trassada la silueta de la agraciada figura assumpto del quadre y lo bé que armonisa ab las líneas accessorias: la reproducció mostra també la naturalitat en la postura, y més que la naturalitat, *la veritat*. En cambi, no dona idea del color qu'es potser, lo mellor de l'obra d'en Gomez. En aquest concepte és admirable: la seda rosa de la faldilla se sent com qui diu cruixir y té la entonació, perfectament endevinada, de la seda: lo mocador ab que ceneix son cos voleya materialment. Las carns tenen la moren transparent del natural y son verdaderament flexibies.

No trobará exagerats semblants elogis qui conega la série, encara que escassa, notable, d'obras surtidas del pinzell de D. Simon Gomez: *Las Cartas*, *El jugador de dados*, *La Poncelleta*, *Moisés salvat del Nilo*, y alguns altres han iniciat y sentat la valiosa reputació de que avuy gosa.

Lo quadre que l'va donar més á conèixe fou un *San Sebastia*, que promogué sèrias discussions entre 'ls crítichs y aficionats: lo que acabá d'estendre sa anomenada fou lo *Judas* pintat pera las oposicions á una càtedra de Llotja, certámen més que de personalitats, d'escolas, que tingué 'l privilegi d'ocupar l'atenció pública á Barcelona dias y dias.

Lo Sr. Gomez es jove encara y s'obra al devant seu un porvenir brillant: té las qualitats que fan un pintor: fesomia propia y característica y fe y entussiasme per l'art á que ab tanta gloria's dedica.

En lo taller del escultor Sr. Samsó havém tingut lo gust de veurer un retrato d' una de las principals damas de nostra ciutat, conciensudament pintat per lo reputat artista Sr. Ferrant. L' efecte general es grat y 'l detall es portat fins al últim extrém. Robas, joyas, moviliari, accessoris, tot está perfectament estudiat y executat, pero sabent dissimular lo trevall minuciós per fer brillar ab la deguda importancia l' assumpto principal del quadro.

A més de la comedia en dos actes, posada en escena en lo Bon Retiro, de D. Joaquim Riera y Bertran, *Una orga de gats*, s' han estrenat en la passada quinzena, ab bon éxit, *Tal's creu durla al moli*, comedia en dos actes y en vers, original del conegut escriptor que usa lo pseudónim de Rosa Pich de Adewala, en lo teatre dels Camps Elíseos; y en l' Odeon altra en dos actes, *Cuatro soldados y un cabo*.

CERTÁMEN DEL CENTRO DE LECTURA.—*Premi de filosofia*.—Teoría científica de la felicidad.—Accéssit.—Teoría de la percepcion.

Premi de historia.—La decadencia greco-romana.—Accéssit.—Una página inédita de la historia de Cataluña.

Premi de ciencias.—La electrofonía.—Sus precedentes históricos: su descubrimiento, su teoría.—1.er accéssit.—¿Hay alguna relacion entre el calor de que están dotados los astros y la gravitacion que ejercen?—2.º accéssit.—El diluvio universal.

Premi de una escribania de plata.—Atila.—*Flagell*.—Accéssit.—Lo cap-vespre.—*Las aguas del manso rio*, etc.

Premi d' una rosa d' or.—La mort de David.—*Só mare avans que esposa*.—1.er accéssit.—Viriat.—*Patria*.—2.º accéssit.—El castillo de Alburquerque.—*Por deber y por amor*.

Premi extraordinari.—Mallorca.—*Fracmento de un poema*

Premi d' una ploma de plata.—A Fábulo.—*Dirás que me ha traido mi pecado á desventura tal, que soy poeta*.—1.er accéssit.—Un poeta de nuestro siglo.—*Juro, juro, pater, numquam componere versus*.—2.º accéssit.—Epístola satírica.—A V.—*El vulgo es necio y pues lo paga*, etc.

Premi d' un pensament d' or y plata.—Fábulas.—*¿Vous puis-je offrir mes vers et leurs graces légères?*—1.er accéssit.—Colecció de fábulas.—*Usus vetusto genere sed rebus novis*.—2.º—Manejo de fábulas.—*¿Que tal señor lector?* etc.

Lo que se publica pera coneixement dels interessats.

Reus 8 de Juny de 1878.—Joseph Simó y Amat, *president*.—Pere Gay.—Antoni Soler.—Marian Font.—Juan Grau.—Eugeni Mata.—Isidoro Frias.—Ricard Guasch.—Joseph Martí Folguera, *secretari*.

La Academia Bibliográfica Mariana ofereix un *Lliri de plata* pera adjudicarlo en lo Certámen que celebrará lo dia 13 d' Octubre al autor de la millor poesia catalana ó castellana, hont resalti mes la tendresa d' afecte y l' amor á Maria; una Assutzena de plata á la millor poesia en catalá ó castellá dedicada á la Verge en lo misteri de sa inmaculada concepció y una medalla de plata oferta per la junta directiva al millor romans catalá sobre cualsevol de las invocacions de la lletania lauretana.

Un' altre lira de plata y or á la millor composició musical sobre las lletanías lauretanas escritas per veu de tiple á coro, ab acompa-

vament de quarteto d' instruments de corda y armonium, podenthi haver algun solo ó duo d' estil sensill, que no ofereixi dificultat d' execusió.

Una corona de llover de plata al millor bocetó al oli hont ab llibertat de grandaria 's representi á la Mare de Deu en sas relacions ab las bellas arts.

Los travalls deuran enviarse acompanyats del plech que es de costum en altres certámens per tot lo 8 de Setembre al Sr. Secretari de la Academia D. Lluís Roca, Lleyda.

Se va á posar en ensaig en lo Teatre del Bon Retiro una comedia en dos actes y en vers, original del Mestre en Gay Saber D. Francesch Ubach y Vinyeta, titulada *La cua dels Xuetas*.

Dintre pochos dias reapareixerá lo setmanari *La Rondalla*, que deixá de publicarse á últims del any 1874 y que tanta acceptació obtingué.

Lo Góvern ha pensionat al escultor catalá D. Manel Oms pera la Academia espanyola en Roma.

Lo *Centro Graciense* ha publicat un tomo conténint las poesías premiadas en l' últim certámen celebrat per aquesta societat.

Nos consta que 'n la Aduana de Portbou se exigí als escriptors catalans una cantitat crescuda pera la introducció á Espanya dels premis que obtingueren á Montpeller. Es una de tantas anomalias de que en nostra ignorancia no 'ns sabem dar conta. Deu ser que la administració madrilenya no haurá previst qu' escriptors nacionals pogan ser premiats al estranger.

Hem rebut lo número 37 de la molt important revista catalana *La Lluanera*, que 's publica á Nova-York. En est número se publica la biografia del conegut dibuixant barceloní en Joseph Lluís Pellicer, alguns articles, distingintse entre ells un titolat *La forsa de la rahó*, y un quadro de costums barceloninas titolat *Un dineret per la Santa Creu*, de D. Rossendo Arús. Conté una bona munió de sueltos escrits ab notable soltura, com tot lo que apareix en *La Lluanera*, y la poesia de D. Francesch Ubach *La professó dels enamorats*, reproduhida del *Romancer Catalá*. En la secció artística s' hi contenen un dibuix alegorich d' aquesta poesia, un retrato d' en Pellicer y un quadro del Sr. Miranda, titolat *Curiositat femenina*.

Felicitém de tot cor als redactors de *La Lluanera* pels esforços qu' están fent pera propagar la llengua catalana y 'ls encoratjém á seguir per la senda que tant brillantment segueixen.

Acaba d' apareixer á Madrid una segona edició de las *Tragedias* de D. Víctor Balaguer. Parlant d' aquesta publicació fa un períodich tal barreja del llemosí, catalá y provensal que no hem pogut treuren l' aygua clara. Ja no n' hi há prou d' esser la nostra llengua dialecte de la castellana sino que 'l Sr. Escalera 'ns la fa provensal y llemonsina.

A Lleyda s' ha fundat una associació catalanista habentse elegit pera regentarla la següent Junta directiva: D. Frederich Renye y Viladot *President*; Frederich Castells Ballespi *Vice-president*; don

D. Joseph Pleyan de Porta *Secretari*; D. Ramon Vicens Roca *Depositari*; y D. Joseph Tarragó *Comptador*.

Felicitem á dita societat per los bells propòsits que l'animan y la encoratgem pera que segueixi per las vias del entusiasme.

L'acreditada publicació «Le Correspondant» cuadern del 10 de juny, en una revista sobre la secció artística en l'exposició de París se plany de la instal·lació de los cuadros de Fortuny que no permet estudiar la major part d'ells. Ab tal motiu y ab lo de no constar en lo catalech de la secció espanyola las obras que en aquella figuran del mateix Fortuny y de artistas tan coneguts com los Srs. Madrazo, Casado, Joan Gonzalez y Zamacois, pregunta quina es aquesta administració espanyola que tals cosas consent; expresa lo pobre concepte que l'hi mereix y mes endavant al trovar algun objecte sense catalogar l'hi atribueix humoristicament nacionalitat espanyola.

Diferentas vegadas havem sentit parlar de fets semblants en la mateixa cuestió. Aixís se parla d'un paisatge del Sr. Masriera propietat del Rey d'Espanya col·locat entre pisa ó productes d'alfareria; de bastidors esbatsats y arreconats; de cuadros dels Srs. Urgell y molts altres col·locats fora d'alcans de la vista; de estatuas trosejadas, etc., etc.

Sentiriam que tals fets fossen certs, perque si en la nostra secció de Bellas Arts, que 's reconeix com la perla de la Exposició, succehissen escusariam parlar de las restants, resignats una volta mes á veurer exposadas nostras obras mes dignas d'admiració al ridicol de tota Europa.

Recomanem l'asunto á un Sr. Escobar que ha escrit desde Madrid á la «Ilustracion Espanyola y Americana» y que de temps en temps se digna protejirnos, unas voltas exigintnos agraument á la administració madrilenya, y altres, abusant d'una figura poética, fent á Fortuny fill de Madrid.

Ja veu que á lo seu novell afillat no li serian de mes sos maternals cuidados.

SUMARI

DAMAS CALVET.	Renuncia de majoral dels felibres.	433
S. SANPERE Y MIQUEL.	Orígens y fonts de la nació catalana.	436
FREDERICH MISTRAL.	Discurs pronunciat en las festas de Montpeller.	454
EMILI VILANOVA.	Oriental.	458
FRANCESCH MATHEU.	Cansó del Llatí.	465
JOAN B. FERRER.	La núvia.	467
JOAN SARDÁ.	Bibliografia.	475
N.	Teatres.	479
F. MANEL PAU.	Remitit.	481
	Festas llatinas de Montpeller.	482
	NOVAS.	486